

emcdda.europa.eu

Synthetic drugs

EMCDDA 2001 selected issue

In EMCDDA 2001 Annual report on the state of the drugs problem in the European Union

Ποια είναι τα συνθετικά ναρκωτικά;

Ο όρος «συνθετικά ναρκωτικά» αναφέρεται ειδικά στις ψυχοδραστικές ουσίες που παρασκευάζονται με χημική διεργασία, στην οποία τα βασικά ψυχοδραστικά συστατικά δεν λαμβάνονται από φυσικές πηγές. Ο όρος «συνθετικό ναρκωτικό» άρχισε να χρησιμοποιείται ως συνώνυμο των ναρκωτικών «χορού» ή «ψυχαγωγίας» μετά την εμφάνιση του συνθετικού ναρκωτικού «έκσταση» (MDMA) και άλλων υποκατεστημένων στο δακτύλιο αμφεταμινών στο χώρο των «ψυχαγωγικών» ναρκωτικών. Εντούτοις σε αυτούς τους χώρους καταναλώνονται επίσης μη συνθετικά ναρκωτικά όπως είναι η κάνναβη, η κοκαΐνη και τα παραισθησιογόνα μανιτάρια. Τα συνθετικά ναρκωτικά, με μακρά παράδοση παράνομης χρήσης, περιλαμβάνουν τις αμφεταμίνες και τη λυσεργική όξινη δισουλφιμίδη (LSD), ενώ η έκσταση (MDMA) και τα άλλα ναρκωτικά που παρατίθενται στον κατάλογο Pihkal των Ann και Alexander Shulgin (1) έχουν πολύ πιο βραχύβιο ιστορικό παράνομης χρήσης. Παρατηρείται αυξανόμενη ανησυχία παγκοσμίως σχετικά με την ενδεχόμενη παρασκευή άλλων και νεότερων συνθετικών ναρκωτικών που θα πωλούνται ως εναλλακτική λύση έναντι του MDMA ή θα προστίθενται στα χάπια του MDMA. Η ευκολία με την οποία μπορούν να παρασκευαστούν πολλά «συνθετικά ναρκωτικά» συνιστά πρόκληση για τις προσπάθειες ελέγχου της προμήθειας, δεδομένης της ευχερούς σύστασης και μετακίνησης των εργαστηρίων.

Ορισμένα συνθετικά ναρκωτικά έχουν παραισθησιογόνες επιδράσεις και λειτουργούν είτε ως διεγερτικά είτε ως κατασταλτικά του κεντρικού νευρικού συστήματος. Το τελευταίο ισχύει για τη γάμα-υδροξυβουτυράση (GHB).

Υπάρχουν επίσης συνθετικές οπιούχες ουσίες όπως είναι η μεθαδόνη, η πεθιδίνη (MPPP, MPTP), η φεντανύλη, η 3-μεθυλ-φεντανύλη κλπ.

Τα «ειδικά σχεδιασμένα ναρκωτικά» είναι τα χημικά ανάλογα των ελεγχόμενων ουσιών. Παράνομοι παραγωγοί τροποποιούν ελάχιστα τη μοριακή δομή μιας απαγορευμένης ουσίας προκειμένου να επιτύχουν παρόμοια ή ισχυρότερα φαρμακολογικά αποτελέσματα, αποφεύγοντας με αυτό τον τρόπο την ποινική δίωξη. Η κοινή δράση της ΕΕ σχετικά με τα νέα συνθετικά ναρκωτικά (βλέπε πλαίσιο στη σ. 55) τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιούνιο 1997 με σκοπό την πρόληψη και/ή τον περιορισμό της επέκτασης παρόμοιων πρακτικών.

Οι αμφεταμίνες είναι συνθετικά ναρκωτικά. Μπορούν να χρησιμοποιούνται ενδοφλεβίως, όπως συμβαίνει στη Σουηδία και τη Φινλανδία, ή να λαμβάνονται σε μορφή χαπιού ή σκόνης. Οι αμφεταμίνες αναμειγνύονται συχνά με το MDMA ή με συγγενείς της έκστασης ουσίες υπό τη μορφή χαπιών παρόμοιων με την έκσταση.

Οι **μεταμπεταμίνες** είναι παράγωγα μεθυλίου των αμφεταμινών (κυρίως αλλά όχι αποκλειστικά του τύπου του μη υποκατεστημένου στο δακτύλιο). Περιλαμβάνουν τη «μεθεδρίνη» καθώς επίσης «κρυστάλλους» και «πάγο», μορφές οι οποίες καταναλώνονται με το κάπνισμα.

(1) A. and A. Shulgin (1991): *Pihkal: A chemical love story*, Transform Press.

Συνθετικά ναρκωτικά

Η ενότητα αυτή συμπληρώνει τα στοιχεία και τις αναλύσεις που παρέχονται σε άλλες ενότητες της ετήσιας έκθεσης. Επίσης συνοψίζει τα κύρια ερωτήματα, τους προβληματισμούς και τις προκλήσεις σχετικά με τα συνθετικά ναρκωτικά.

Διάδοση χρήσης

Ενώ η παγκόσμια εικόνα για το 2000 επιβεβαιώνει ότι η διάδοση της χρήσης συνθετικών ναρκωτικών στην ΕΕ έχει γενικά σταθεροποιηθεί, παρατηρούνται ακόμα ανοδικές τάσεις όσον αφορά τη χρήση έκστασης σε αστικά ή παραθεριστικά κέντρα, τα οποία μπορούν να προσελκύσουν νέους ευρωπαϊούς τουρίστες λόγω της τοποθεσίας και της μεγάλης προσφοράς εκδηλώσεων που αφορούν τη νεολαία. Γενικότερα, οι αστικές περιοχές όπου έχει αναπτυχθεί κουλτούρα των νέων μπορεί να συνεχίσουν

να παρέχουν ένα πλαίσιο για την εδραίωση και την ανάπτυξη «ψυχαγωγικών ναρκωτικών».

Η διασταυρούμενη ανάλυση ποιοτικών ερευνών καταδεικνύει ότι η κατανάλωση συνθετικών ναρκωτικών έχει εξαπλωθεί, πέρα από τους χώρους «τέκνο», στις ντισκοτέκ, στα νυχτερινά κέντρα καθώς και σε ιδιωτικούς χώρους. Αναφέρονται επίσης και άλλου είδους περιβάλλοντα. Παραδείγματος χάρη, στην Ελλάδα, 35 % των μαθητών που είναι χρήστες έκστασης έχουν χρησιμοποιήσει το ναρκωτικό σε ποδοσφαιρικούς αγώνες (μελέτη του 1998).

Πρότυπα συμπεριφοράς και χρήσης

Η τάση που διαπιστώνεται ολοένα και περισσότερο στη συμπεριφορά δεν είναι τόσο η κατανάλωση ενός συγκεκριμένου ναρκωτικού έναντι κάποιου άλλου αλλά ο

Επιλεγμένα θέματα

συνδυασμός διαφόρων ναρκωτικών ανάλογα με τις ανάγκες και τις καταστάσεις.

Τα μεταβαλλόμενα πρότυπα της συμπεριφοράς των νέων έχουν επισημανθεί σε ορισμένα κράτη μέλη ως θέμα που χρήζει μεγαλύτερης έρευνας:

- Οι περισσότερες χώρες επισημαίνουν το φαινόμενο των γρήγορα μεταβαλλόμενων προτύπων σε ένα ευρύ κοινό που πειραματίζεται και/ή συνδυάζει διάφορες ουσίες ώστε να «φτιαχτεί» και/ή να εξισορροπήσει τις επιδράσεις των ουσιών.
- Στις Κάτω Χώρες, αυτή την εποχή εκτιμάται το φαινόμενο της κόπωσης από την έκσταση. Η τάση αυτή μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες: παραδείγματος χάρη, δεν υπάρχει καμία ένδειξη της ακριβούς σύνθεσης της ουσίας πάνω στο λογότυπο ούτε αυξημένη ευαισθητοποίηση (από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με τις σοβαρές επιπτώσεις στην ψυχική διάθεση και τα συναισθήματα). Τίθεται επίσης το ζήτημα του μέτρου στο οποίο η κοκαΐνη χρησιμοποιείται εναλλακτικά ως διεγερτικό με τις γνωστές και συνήθεις επιδράσεις. Ο συνδυασμός κοκαΐνης και αλκοόλ θεωρείται από τους έμπειρους χρήστες ως «καλό μείγμα», ενώ ο συνδυασμός της έκστασης και του αλκοόλ θεωρείται ότι αντιμετωπίζεται πιο δύσκολα.
- Όσον αφορά τους προβληματικούς χρήστες έκστασης, ορισμένες μελέτες για την τοξικομανία επισημαίνουν ότι η εθιστική ιδιότητα της ουσίας έχει ελάσσονα ρόλο σε σύγκριση με τα πρότυπα συμπεριφοράς και με άλλους παράγοντες εκτός των χημικών ουσιών που οδηγούν στον εθισμό.

Όλα τα κράτη μέλη, κατά τη χάραξη στρατηγικής, προσδίδουν σημασία στη διαφοροποίηση των ομάδων των χρηστών συνθετικών ναρκωτικών. Μπορεί να γίνει μια πρώτη γενική διαφοροποίηση των χρηστών έκστασης.

- Εντατικός χρήστης. Ακόμα και αν το MDMA έχει μικρό δυναμικό εξάρτησης, μειοψηφία χρηστών παρουσιάζει ένα πρότυπο υπέρμετρης χρήσης: περισσότερο από μία φορά την εβδομάδα, πάνω από ένα χάπι τη φορά, χρήση πολλαπλών άλλων ουσιών, έντονη δραστηριότητα σε πάρτι το σαββατοκύριακο και έλλειψη ύπνου. Συχνά, αποτελούν μέρος ενός κυκλώματος όπου η χρήση ναρκωτικών είναι πολύ συνηθισμένη.
- Προσεκτικός χρήστης, με λιγότερο εκτεταμένο πρότυπο χρήσης.

- Περιστασιακός χρήστης, με λιγότερες γνώσεις και επίγνωση των πιθανών κινδύνων.

Η συνδυασμένη χρήση διαφόρων ουσιών, νομίμων και παρανόμων, αποτελεί σύνηθες πρότυπο συμπεριφοράς των νέων ανθρώπων που βγαίνουν συχνά (μπαρ, ντισκοτέκ, πάρτι «ρέιβ» και «τέκνο», ιδιωτικές γιορτές). Η χρήση πολλαπλών ουσιών —ανάμειξη ή εναλλαγή μεγάλου φάσματος ουσιών, συνθετικών ή μη συνθετικών— αποτελεί την κύρια τάση, ενώ η «αυτοδιαχείριση» της χρήσης πολλαπλών ουσιών σε ένα μεταβαλλόμενο πλαίσιο είναι το επικρατέστερο πρότυπο.

Η εναλλαγή από το ένα προϊόν στο άλλο και τα πρότυπα χρήσης πολλαπλών ουσιών συνδέονται σε ορισμένο βαθμό με τη διαθεσιμότητα των διαφόρων ουσιών και τον καιροσκοπισμό. Συχνά, αναπτύσσονται προσωπικές/ομαδικές στρατηγικές για να αποκτηθεί μια συγκεκριμένη ουσία, ενώ παίζει σημαντικό ρόλο και η δυναμική της ομάδας.

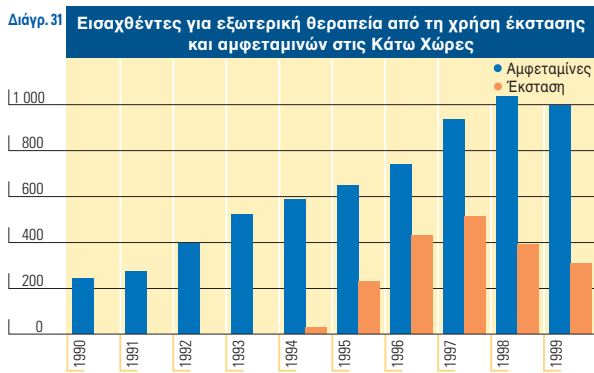
Διάκριση θα πρέπει να γίνει μεταξύ των ουσιών που θεωρούνται ότι ταιριάζουν καλύτερα σε μουσικές εκδηλώσεις και των άλλων ναρκωτικών (όπως ναρκωτικά για μετά το χορό ή ναρκωτικά που δεν σχετίζονται με το χορό) ή των ουσιών που δοκιμάζονται σε έναν κύκλο μύησης με επικεφαλής έμπειρους χρήστες, οι οποίοι διαθέτουν τουλάχιστον κάποιες εμπειρικές γνώσεις για τη δοσολογία και τις παρενέργειες. Για περιορισμένο αριθμό συνθετικών ναρκωτικών, η έλλειψη παρόμοιου περιβάλλοντος θα μπορούσε πιθανόν να εγκυμονεί μεγαλύτερους κινδύνους.

Διαθεσιμότητα ουσιών

Το MDMA εξακολουθεί να είναι το «αγαπημένο» προϊόν της αγοράς της έκστασης και εμφανίζεται με πολυάριθμα διαφορετικά λογότυπα και εμπορικές ονομασίες. Παραδείγματος χάρη, το εγκληματολογικό εργαστήριο της Γερμανίας στο Wiesbaden που ανέλυσε τα χάπια με το λογότυπο «Mitsubishi», συνοδευόμενο από τρία διαμάντια σε σχήμα τριγώνου, έχει εκδώσει έναν κατάλογο με περισσότερα από 200 διαφορετικά τελικά προϊόντα.

Η υπερβολική δόση χαπιών MDMA ανιχνεύθηκε μέσω κατασχέσεων και τοξικολογικής ανάλυσης ή μέσω επιτόπιου ελέγχου χαπιών από ομάδες πρόληψης σε μουσικές εκδηλώσεις, επιτρέποντας την ταχεία διάδοση των πληροφοριών για τα χαρακτηριστικά των χαπιών σε όλες τις χώρες της ΕΕ, μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ.

Μια τάση που πρέπει να παρακολουθηθεί στενά είναι ο αυξανόμενος αριθμός ψυχοτρόπων φαρμάκων όπως η κεταμίνη, τα οποία διοχετεύονται από νόμιμες πηγές.

Η αμφεταμίνη (ή «σπιντ»: θειικό άλας αμφεταμίνης) χαρακτηρίζεται από χαμηλότερη καθαρότητα και διαθεσιμότητα. Οι σκανδιναβικές χώρες εξακολουθούν να αποτελούν την κύρια αγορά για την αμφεταμίνη ενδοφλέβιας χρήσης και το Ηνωμένο Βασίλειο την κύρια αγορά για την αμφεταμίνη μη ενδοφλέβιας χρήσης.

Η μέση κατανάλωση των μεταμφεταμινών εξακολουθεί να είναι πολύ περιορισμένη στην ΕΕ. Ωστόσο, σύμφωνα με την Eurorol ⁽²⁹⁾, υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία για την παραγωγή (εξάρθρωση εργαστηρίων) στη Γερμανία και τις Κάτω Χώρες. Η Εσθονία και ιδίως η Τσεχική Δημοκρατία έχουν επίσης αναμειχθεί στην παραγωγή και τη διακίνηση. Η μεταμφεταμίνη, που πιθανόν παράγεται στην Τσεχική Δημοκρατία, έχει προοδευτικά αντικαταστήσει την αμφεταμίνη, για τους καταναλωτές στη Βαυαρία και τη Σαξονία, δύο γειτονικά Länder της Γερμανίας. Πολλές κατασχέσεις της ουσίας αυτής καταγγέληθηκαν στην Eurorol το 1999 από τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου της Φινλανδίας, της Σουηδίας, της Γερμανίας και των Κάτω Χωρών.

Οι αγορές του LSD και άλλων παραισθησιογόνων έχουν σταθεροποιηθεί στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, αν και είναι πάντοτε παρούσες στο χώρο των ναρκωτικών.

Στοιχεία σχετικά με τη θεραπεία

Τα στοιχεία σχετικά με τη θεραπεία, ως ένδειξη του επιπέδου της προβληματικής χρήσης ναρκωτικών, καλύπτουν ελάχιστα τα συνθετικά ναρκωτικά με εξαίρεση την αμφεταμίνη ενδοφλέβιας χρήσης. Η έκσταση σπανίως καταχωρίζεται ως το πρωτεύον ναρκωτικό για το οποίο ζητείται θεραπεία, δεδομένου ότι οι ασθενείς συνήθως είναι χρήστες πολλαπλών ναρκωτικών. Ο υψηλότερος αριθμός αιτήσεων για θεραπεία από τις αμφεταμίνες ως πρωτεύον ναρκωτικό παρατηρείται στη Σουηδία και τη Φινλανδία και μπορεί να εξηγηθεί από το ιστορικό πρότυπο της ενδοφλέβιας χρήσης του θειικού άλατος αμφεταμίνης στις χώρες αυτές.

Όσον αφορά το σύστημα εξωτερικής θεραπείας στις Κάτω Χώρες, η ξεχωριστή καταχώριση της χρήσης έκστασης, η οποία άρχισε να εφαρμόζεται το 1994, είχε ως αποτέλεσμα την πλήρη καταγραφή το 1995. Τα αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τις αιτήσεις για θεραπεία από τη χρήση έκστασης παρουσιάζουν πτωτική τάση από το 1997, λαμβάνοντας υπόψη ότι η εμφανής αρχική αύξηση των δύο προηγούμενων ετών μπορεί να οφείλεται, τουλάχιστον εν μέρει, σε βελτιωμένη καταγραφή. Εντούτοις, μόνο ποσοστό 1 % του συνόλου των ασθενών εισήχθη για θεραπεία από τη χρήση έκστασης (3,1 % για τις αμφεταμίνες). Το 1999, ο αριθμός των ασθενών που ανέφεραν την έκσταση ως δευτερεύον ναρκωτικό ήταν διπλάσιος από τον αριθμό των ασθενών που χρησιμοποιούν την έκσταση ως κύριο ναρκωτικό, ένα ποσοστό που συμφωνεί με το γεγονός ότι οι χρήστες της έκστασης είναι συνήθως χρήστες πολλαπλών ναρκωτικών.

Κίνδυνοι για την υγεία

Αν και τα στοιχεία είναι σπάνια και ελλιπή, υπάρχουν πιθανές οξείες παρενέργειες των ουσιών τύπου «έκσταση», ιδίως όταν λαμβάνονται μαζί με άλλα νόμιμα ή παράνομα ναρκωτικά (όπως GHB και αλκοόλ), όταν αναμειγνύονται με άλλα ναρκωτικά με λιγότερες οξείες ανεπιθύμητες ενέργειες ή όταν τα χάπια περιέχουν εξαιρετικά υπερβολική δόση και/ή όταν τα χάπια λαμβάνονται επανειλημμένα μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Οι κλινικοί γιατροί δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο της επικίνδυνης συμπεριφοράς (όπως η υπέρμετρη αναζήτηση του «φτιαξίματος» και η άγνοια της σύνθεσης και/ή των επιπτώσεων) παρά στην τοξικότητα μιας συγκεκριμένης ουσίας απομονωμένης από το πλαίσιο της και τα πρότυπα χρήσης. Το προσωπικό ιστορικό υγείας μπορεί επίσης να είναι ένας καθοριστικός παράγοντας.

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η διάγνωση είναι δηλητηρίαση από πολλαπλές ουσίες, καθώς είναι αδύνατον να εξακριβωθεί η ουσία που προκάλεσε τη δηλητηρίαση.

Προκειμένου να κατανοηθεί η φύση, οι πιθανοί μακροπρόθεσμοι κίνδυνοι καθώς και οι νευροψυχικές πτυχές που εμφανίζονται συχνά σε κρούσματα οξείας δηλητηρίασης, οι κλινικοί γιατροί δίνουν προτεραιότητα τώρα στην παρακολούθηση των κρουσμάτων μη θανατηφόρας δηλητηρίασης στους νεαρούς χρήστες της έκστασης, κατά το πλείστον όταν έχει αναμειχθεί με άλλα ναρκωτικά.

Η μακροχρόνια χρήση μπορεί να επιφέρει παρενέργειες. Οι αναστρέψιμες και/ή μη αναστρέψιμες επιπτώσεις στον

(29) Έκθεση 2000 της Eurorol, Χάγη, Κάτω Χώρες.

Επιλεγμένα θέματα

εγκέφαλο τελούν ακόμα υπό συζήτηση. Σε μεγάλους χρήστες έκστασης, υπάρχουν αυξανόμενα αποδεικτικά στοιχεία βλάβης στους σεροτονινεργικούς νευρώνες. Οι κλινικές επιπλοκές καταδεικνύουν ανεπάρκεια του γνωστικού αλλά τα ερευνητικά προγράμματα σε αυτό τον τομέα (σε εξέλιξη στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις ΗΠΑ) εξακολουθούν να είναι ελάχιστα.

Συνδεδεμένοι με τα συνθετικά ναρκωτικά θάνατοι

Από τότε που ελήφθησαν μέτρα εκτός δομών και άλλα προληπτικά μέτρα σε εκδηλώσεις και πάρτι «τέκνο/χάουζ», έχει παρατηρηθεί μείωση των θανατηφόρων περιστατικών σε σύγκριση με τις αρχές της δεκαετίας του 1990, τουλάχιστον στις χώρες όπου είχαν καταγραφεί και τεκμηριωθεί περιστατικά έκτακτης ανάγκης.

Μεταξύ των θανάτων που καταγράφηκαν στις Κάτω Χώρες κατά το διάστημα 1994-1997 και οι οποίοι οφείλονταν στη λήψη υπερβολικής δόσης παραγώγων αμφεταμινών ή φενυλπροπανολαμίνης, τα παράγωγα αυτά θεωρούνται ως η κύρια αιτία θανάτου στο 50 % των περιπτώσεων. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, εντοπίστηκαν παράγωγα αμφεταμινών, αλλά ο θάνατος αποδόθηκε σε άλλα ναρκωτικά και/ή αλκοόλ ή σε άγνωστες αιτίες.

Ένα νέο συνθετικό ναρκωτικό, το 4-μεθυλθειοαμφεταμίνη (4-MTA, το γνωστό στην αγορά «flatliner») θεωρείται υπεύθυνο για διάφορους θανάτους στην ΕΕ (τέσσερις θάνατοι στο Ηνωμένο Βασίλειο και ένας στις Κάτω Χώρες). Επίσης, ένα άλλο «νέο» συνθετικό φάρμακο, η γάμα-υδροξυβουτυράση (GHB), έχει συνδεθεί με ορισμένους θανάτους, γενικά σε συνδυασμό με το αλκοόλ και/ή με άλλα ναρκωτικά. Αυτές οι δύο ουσίες υπόκεινται σε παρακολούθηση και εκτίμηση κινδύνου στο πλαίσιο της κοινής δράσης της ΕΕ σχετικά με τα νέα συνθετικά ναρκωτικά (βλέπε πλαίσιο στη σ. 55).

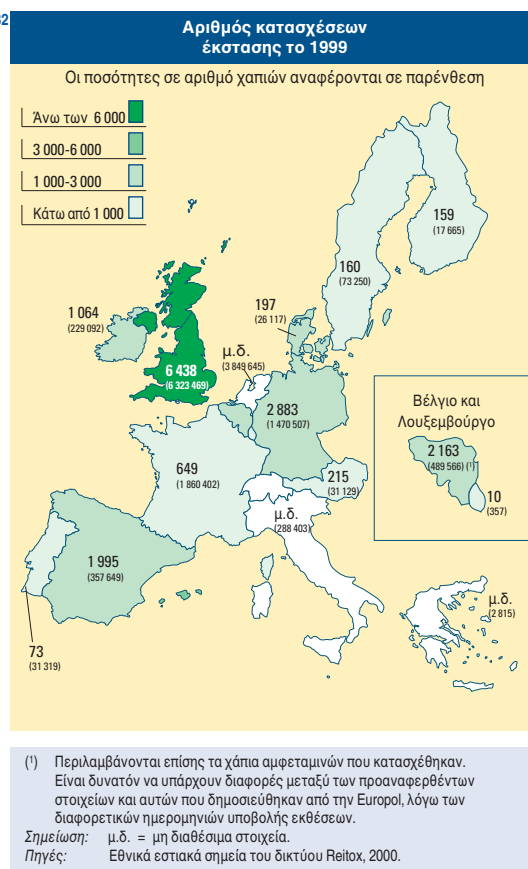
Τρόποι αντιμετώπισης

Οι τρόποι αντιμετώπισης των συνθετικών ναρκωτικών οργανώνονται σε διάφορα επίπεδα παρέμβασης:

Η βασική πρόληψη επικεντρώνεται στην παροχή πληροφοριών σχετικά με τα συνθετικά ναρκωτικά και συνήθως διεξάγεται με δημόσιες εκστρατείες και παρεμβάσεις σε σχολεία.

Οι δραστηριότητες περιορισμού των βλαβών/μέτρα εκτός δομών σε ψυχαγωγικούς χώρους συνίστανται στην παραχώρηση αιθουσών, όπου οι χρήστες μπορούν να ανανήψουν, σε ελέγχους χαπιών, στη διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων και στη σύσταση επιτόπιων γραφείων. Υπάρχουν επίσης πρωτοβουλίες «αυτοϋποστήριξης» στους χώρους «τέκνο», οι οποίες σκοπό έχουν την ένταξη

Διάγρ. 32

πληροφοριών για τα συνθετικά ναρκωτικά και τις συναφείς ουσίες σε ένα φάσμα δραστηριοτήτων προσαρμοσμένων στη μουσική.

Η πληροφόρηση των χρηστών σχετικά με τους κινδύνους της ανάμιξης ουσιών (ιδίως τον κίνδυνο ανάμιξής τους με το αλκοόλ) και η έγκαιρη εντόπιση των νέων ομάδων κινδύνου στους νέους θεωρείται τώρα μέγιστης σημασίας.

Σκοπός της έγκαιρης ιατρικής βοήθειας είναι η παροχή στοχοθετημένης πληροφόρησης στον τομέα της πρόληψης, η οποία πληροφόρηση θα επιτρέψει, στους επαγγελματίες σε αίθουσες έκτακτης ανάγκης και μονάδες δηλητηρίασης, σε γενικούς παθολόγους, επαγγελματίες που εργάζονται άμεσα με τους χρήστες στον τομέα της υγείας κλπ., να ανιχνεύουν και να αντιμετωπίζουν καλύτερα τα περιστατικά οξείας δηλητηρίασης. Στη Γαλλία, από το 1998, η οργάνωση *Γιατροί του Κόσμου* έχει εξασφαλίσει ιατρική εφεδρική υποστήριξη σε «ρέιβ» και άλλα πάρτι. Οι δυσκολίες περιλαμβάνουν την έλλειψη κλινικής βιβλιογραφίας για επεισόδια οξείας δηλητηρίασης και την έλλειψη δυνατότητας να εξεταστεί το ιατρικό ιστορικό του υπόψη ατόμου.

Ακόμα και αν έχουν λιγότερο προβληματικό προφίλ ως προς τη χρήση ναρκωτικών, οι «νέοι» χρήστες ναρκωτικών (νέοι ή έμπειροι χρήστες που δεν είναι γνωστοί στις

υπηρεσίες θεραπείας) μπορεί να λαμβάνουν βελτιωμένη πληροφόρηση σχετικά με το πώς να εντοπίζουν ενδείξεις προβληματικής χρήσης ναρκωτικών και πώς να αντιλαμβάνονται την ανάγκη για υποστήριξη. Η προσωπική αντίληψη ενός ατόμου για την κατάσταση της υγείας του, η επίγνωση ότι χάνεται ο έλεγχος της «αυτοδιαχειριζόμενης» χρήσης και οι γνώσεις σχετικά με την πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες είναι πιθανοί δείκτες που πρέπει να συνδυαστούν με προληπτικές δράσεις εκτός δομών. Ωστόσο, η έλλειψη διαφοροποίησης και/ή η μη καταλληλότητα της υπάρχουσας προσφοράς θεραπείας ίσως περιορίσει την αποτελεσματικότητα των εν λόγω προσπαθειών.

Μείωση προσφοράς

Σύμφωνα με την Eurorol (ετήσια έκθεση 2000), οι Κάτω Χώρες εξακολουθούν να είναι η πρώτη χώρα παραγωγής και εξαγωγής της έκστασης: το 1999, εντοπίστηκαν 36 χώροι παραγωγής. Την ίδια χρονιά, εξαρθρώθηκαν τέσσερα εργαστήρια στο Βέλγιο, δύο στην Ισπανία και ένα στη Γερμανία. Ένα από τα μεγαλύτερα εργαστήρια αμφεταμινών που έχει βρεθεί ποτέ εξαρθρώθηκε στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο 2000. Στην παραγωγή και στην εξαγωγή ενέχονται επίσης και ορισμένες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (η Τσεχική Δημοκρατία, η Πολωνία και η Βουλγαρία) και οι βαλτικές χώρες.

Παραδείγματος χάρη, 10 έως 20 % των συνθετικών ναρκωτικών για τη βρετανική αγορά παρασκευάζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό θεωρείται ότι παρασκευάζεται στην ηπειρωτική Ευρώπη (κυρίως στις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο) και εισέρχεται στο Ηνωμένο Βασίλειο από λιμάνια ή αεροδρόμια της Μάγχης.

Η μέση τιμή χονδρικής πώλησης (πωλήσεις ανά κιλό) για χάπια που διοχετεύονται στην αγορά ως έκσταση κυμαίνεται από 4 έως 5 ευρώ ανά χάπι, με ελάχιστη τιμή 1 ευρώ στην Πορτογαλία και μέγιστη 13 ευρώ στη Δανία ⁽³⁰⁾. Η μέση τιμή λιανικής πώλησης κυμαίνεται από 4 έως 28 ευρώ ανά γραμμάριο, με ελάχιστη τιμή 4 ευρώ στις Κάτω Χώρες και μέγιστη 34 ευρώ στη Δανία.

Νέες πρωτοβουλίες και προκλήσεις για τη χάραξη πολιτικής

Τα συνθετικά ναρκωτικά βρίσκονται στο πολιτικό προσκήνιο παρά τα περιορισμένα επιστημονικά αποδεικτικά στοιχεία που υπάρχουν όσον αφορά τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία. Το υψηλό επίπεδο χρήσης τους σε κοινωνικά ενταγμένες ομάδες, ο ρόλος τους ως μοντέλο αναφοράς στην κουλτούρα των νέων και το γεγονός ότι τα ναρκωτικά παράγονται και διακινούνται στην Ευρώπη (τόσο για εσωτερικές όσο και εξωτερικές αγορές) ασκούν ισχυρή πίεση για ανάληψη υπεύθυνης δράσης από την ΕΕ.

Οι συνθετικές ουσίες και η εκτίμηση κινδύνου τους προοδευτικά εντάσσονται σε ευρύτερη θεώρηση μεταβαλλόμενων προτύπων και συμπεριφορών, υποκουλτούρας και εξελίξεων. Αυτό έχει καταλήξει στις ακόλουθες δράσεις:

- θέσπιση αποτελεσματικών διαύλων επικοινωνίας μεταξύ όλων των παραγόντων που εμπλέκονται σε συστήματα ταχείας αντιμετώπισης·
- θέσπιση καλύτερης επικοινωνίας ανάμεσα σε επιστημονικά βασισμένες πληροφορίες και αντιδράσεις πολιτικής·
- βελτίωση ικανότητας για τη λήψη συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικά με τα συνθετικά ναρκωτικά και, γενικότερα, με τις εμφανιζόμενες τάσεις σχετικά με τη χρήση ναρκωτικών, μέσω εθνικών και τοπικών εκτιμήσεων περί επικράτησης, μητρώων αίτησης για θεραπεία, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τον κύριο προσανατολισμό των υπηρεσιών θεραπείας στους χρήστες οπιούχων.

⁽³⁰⁾ Τελευταία δεδομένα: Ιούλιος 1999. Οι τιμές ποικίλλουν εντός των διαφόρων κρατών μελών ανάλογα με το βαθμό καθαρότητας, την ποσότητα που αγοράστηκε και την τοποθεσία της αγοράς (Πηγή: Eurorol, ΕΕ 2000).

Η κοινή δράση της ΕΕ για τα νέα συνθετικά ναρκωτικά

Κατά την περίοδο 1998-2000, κοινή δράση της ΕΕ «σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης» για την ταχεία συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα νέα συνθετικά ναρκωτικά έχει εντοπίσει διάφορες ουσίες που εμφανίστηκαν στην παράνομη αγορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κοινές εκθέσεις προόδου που συνοψίζουν τα στοιχεία που έχουν συλλεχθεί σε αυτό το προκαταρκτικό στάδιο παρουσιάστηκαν από το ΕΚΠΝΤ και την Ευροπολ στην Οριζόντια Ομάδα Εργασίας περί Ναρκωτικών του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε δεύτερο στάδιο, κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου, εκτιμήθηκαν οι κίνδυνοι για τέσσερις ουσίες —MBDB, 4-MTA, GHB και κεταμίνη— από τη διευρυμένη επιστημονική επιτροπή του ΕΚΠΝΤ.

Με βάση την έκθεση για την εκτίμηση των κινδύνων και μια γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ένα νέο συνθετικό ναρκωτικό, το 4-MTA, υποβλήθηκε σε διαδικασία ελέγχου σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ δυνάμει μιας απόφασης του Συμβουλίου της 13ης Σεπτεμβρίου 1999.

Άλλα νέα συνθετικά ναρκωτικά, όπως τα PMMA, 2-CT-5 και 2-CT-7, εντοπίστηκαν πρόσφατα στο πλαίσιο του «συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης» της κοινής δράσης και προς το παρόν παρακολουθούνται από κοινού από το ΕΚΠΝΤ και την Ευροπολ, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων.

Λειτουργώντας επίσης ως μέσο που καθορίζει κατά πόσο μια συγκεκριμένη ουσία πρέπει να τεθεί υπό έλεγχο σε επίπεδο ΕΕ ή όχι, η κοινή δράση παρέχει επίσης τακτικά στα κράτη μέλη και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα μια εικόνα του πλαισίου της χρήσης ναρκωτικών σε ψυχαγωγικούς χώρους και προσφέρει έγκαιρες ενδείξεις για τις τάσεις διακίνησης σε σχέση με τα συνθετικά ναρκωτικά. Τα εγχειρήματα εκτίμησης κινδύνων παρέχουν αξιόπιστο υλικό στους αρμόδιους χάραξης πολιτικής, για να προβληματιστούν σχετικά με τις πιθανές επιλογές με στόχο την τήρηση μιας ισόρροπης προσέγγισης μεταξύ της επιβολής του νόμου και των μέτρων πρόληψης.